

Noordhollands Duinreservaat: hotspot van biodiversiteit

Het Noordhollands Duinreservaat wordt ook wel een 'hotspot van biodiversiteit' genoemd. De vele dagvlinders staan hier symbool voor; maar liefst 35 soorten dagvlinders leven in dit duingebied. Een hoog aantal gekeken naar de rest van Nederland. En er bevinden zich zeer zeldzame exemplaren zoals de duinparelmoervlinder, het icoon van deze duinen.

Het Noordhollands Duinreservaat ligt in de gemeenten Bergen, Beverwijk, Castricum en Heemskerk en wordt begrensd door Bergen in het noorden en Wijk aan Zee in het zuiden. Het behoort tot een van de meest gevarieerde en soortenrijke landschappen van Nederland. Het gebied herbergt landelijk zeldzame plantensoorten zoals de oorsilene en nachtsilene, wondklaver en het kleurrijke hondskruid dat vooral bij Wijk aan Zee gezichtsbepalend kan zijn. De zeldzame planten trekken zeldzame vlindersoorten aan. Zo komt de witvleksilene-uil tegenwoordig alleen nog maar in de omgeving van IJmuiden en Egmond voor, omdat de rupsen van deze nachtvlinder afhankelijk zijn van de nachtsilene. Nog zeldzamer is de oorsilene-uil. Dit uiltje is alleen bekend van de duinen rond Egmond.

Icoon van het duingebied is de bedreigde duinparelmoervlinder. Deze leeft alleen nog in de duinen van Noord-Holland en de Waddeneilanden en is afhankelijk van een goed functionerend duingebied. De duinparelmoervlinder heeft behoefte aan een mozaïek van verschillende leefgebieden; van zanderige duinen tot bloemrijke plekken. Daarom staat hij symbool voor de diversiteit aan maatregelen die nodig zijn om deze duinen duurzaam te behouden en waar nodig te herstellen.

Wat zijn de knelpunten?

De kwaliteit van de natuur dreigt achteruit te gaan doordat belangrijke natuurlijke processen die essentieel zijn voor gezonde duinen veel minder plaatsvinden. Zo is de dynamiek van wind en zand, waardoor duinen ontstaan en kunnen blijven verjongen, grotendeels weggevalen door onder meer grootschalig kustbeheer. Dit gaat ten koste van de milieudiversiteit in het gehele duingebied. De wind is namelijk een cruciale factor bij de ontwikkeling van natuur en landschap. Het zand wordt opgeworpen en opgestoven tot duinen. Eerst kleine 'embryonale' duinen, vervolgens de hogere jonge duinen van de zeereep (witte duinen) en dan de oudere duinen (grijze duinen).

Het neerdalen van teveel stikstof door industrie, landbouw en verkeer draagt bij aan het dichtgroeien van de karakteristieke open duingraslanden en duinvalleien waardoor kenmerkende duinsoorten het moeilijk krijgen. In alle delen van het duingebied zorgen plantensoorten die hier niet thuishoren, zoals de rimpelroos en watercrassula, voor verstoring van het ecosysteem. De plantensoorten die van lichte en voedselarme omstandigheden houden verdwijnen en daarmee ook de insecten en andere dieren die van deze planten afhankelijk zijn.

Het wegvallen van het historisch gebruik van het duingebied door de mens - zoals het laten grazen van vee, landbouw en het sprokkelen van brandhout - heeft nadelige gevolgen voor de zeedorpenvegetatie, zoals bloemrijke graslanden. Dit is van invloed op de duinnatuur die hier voor een groot deel gevormd is door menselijk handelen. Verder heeft het duingebied te kampen met verdroging, mede door drink- en industriewaterwinning.

Welke maatregelen zijn nodig?

Belangrijkste taak voor de provincie Noord-Holland is het herstellen van de natuurlijke processen die op dit moment onvoldoende werken. Dit zorgt voor een robuuster duingebied dat minder kwetsbaar is.

In de zeereep

Het belangrijkste is het genereren van verstuing en het herstellen van de dynamiek door wind en zand. Het verstuivingsproces moet op gang worden gebracht; de witte duinen moeten weer gaan 'wandelen'. Daarvoor worden langs de gehele kustlijn (de zeereep) nieuwe stuiflocaties aangelegd. Het verstuivingsproces kan versterkt worden als dit tegelijkertijd gebeurt met de zandsuppleties die uitgevoerd worden voor onderhoud aan het strand. Snelle uitbreiding van de witte duinen is mogelijk door hier grotere en kleinere stuifplekken te creëren. Meer landinwaarts worden (vreemde) struikgewassen en lokaal bomen verwijderd om de wind weer vrij spel te geven.

In het open duin en middenduin

De stuifplekken die in de witte duinen worden aangelegd, komen ook de kwaliteit van de grijze duinen ten goede. Daarnaast worden in deze duinen oude stuifkuilen weer opengemaakt en nieuwe kleine stuifplekken aangelegd. Deze zorgen lokaal voor behoud en herstel van de kalkrijke grijze duinen.

Andere maatregelen in de grijze duinen zijn het verwijderen van verruigde vegetatie die niet in de duinen thuishoort, begrazing door Schotse Hooglanders, paarden en pony's en het plaatselijk verwijderen van naaldbos.

De kwaliteit van de droge duinheiden wordt verbeterd door het verwijderen van struweel (begroeiingen van struiken en bomen tot 5 meter hoog), te chopperen (een soort tussenvorm van maaien en plagen waarbij de vegetatie en een deel van de bovenste humuslaag vol voedingsstoffen wordt verwijderd) van overheersende heidevegetaties en begrazing. Ook worden geïsoleerde delen duinheide verbonden door bos om te vormen tot open duingebied. Een open landschap is van belang voor het herstel van winddynamiek en verstuing. Uitbreiding van de heide wordt verkregen door dennenbos te verwijderen.

Duindoornstruwelen zijn beeldbepalend voor het Noordhollands Duinreservaat. Denk aan duindoorn, wegedoorn, meidoorn en kardinaalsmuts. Nieuwe aanwas wordt bevorderd door gerichte ontbossing om winddynamiek te creëren, begrazing en het verwijderen van vegetatie die hier niet thuishoort.

De vochtige duinvalleien, waar de nauwe korfslak graag vertoeft, worden behouden door op strategische plekken naaldbos om te vormen tot loofbos. Dit heeft tevens een positief effect op het grondwaterpeil en moet de verdroging van het duingebied tegengaan. Open wateren worden behouden door actief verlandings - het proces waarbij moerassen, plassen of ondiepe meren langs natuurlijke weg in land veranderen - tegen te gaan.

In het binnenduin

Ook voor het behoud en uitbreiding van vochtige duinbossen wordt op strategische plekken naaldbos omgevormd tot loofbos. Dit heeft een positief effect op het grondwaterpeil en moet de verdroging tegengaan. In de droge duinbossen wordt onder meer gewerkt aan de kwaliteit door het vergroten van het aandeel dood hout wat voor veel leven zorgt en door jonge en oude bomen meer te spreiden door ze te ringen of om te zagen. Ook hier vindt weer begrazing plaats.

Invloed op de omgeving

Bestaande activiteiten in de omgeving zoals recreatie en landbouw kunnen gewoon doorgaan. Deze activiteiten hebben in de huidige vorm geen negatieve invloed op het natuurgebied. De te nemen beheermaatregelen hebben op hun beurt geen nadelig effect op de activiteiten die in en rondom het duingebied plaatsvinden.

Bekijk hier het hele [beheerplan](#)